

MUTISMUS

Doplnění – příklady podpory

Výběr z doporučení – k diskusi – žák ZŠ

- „tlak“ na verbální komunikaci může posílit úzkostnost – v žádném případě nenutit žáka k verbální komunikaci
- dát najevo pochopení, že mluvení může být obtížné
- návštěva v domácím prostředí, mimo školu – posílení vztahu dítě x učitel

Výběr z doporučení – k diskusi – žák ZŠ

- podpora všech forem komunikace – diskuse s rodiči
- aplikace jiných formy komunikace – písemnou, neverbální, příp. některou z metod alternativní či augmentativní komunikace:
  - stíratelná tabulka, papír + tužka
  - symboly, manuální znaky
  - kartičky se slovy, písmeny, čísla – dle potřeby
  - využití uzavřených otázek – ano x ne – sledovat neverbální komunikaci – dle potřeby otázky opakovat
  - zadávat žákovi takové úkoly, které může splnit, aniž by narazil na potíže se slovní komunikací (např. ukaž, vypočítej, zadej do počítače apod.)
- místo k sezení – přehled o celé třídě

Výběr z doporučení – k diskusi – žák ZŠ

- zprostředkovat žákovi pocit rovnocenného komunikačního partnera, i když komunikuje neverbálně – pozitivně motivovat
- pokud žák zahájí interakci s dospělým – pochvala 😊
- pokud žák získává jistotu v interakci s dospělým – rozšířit příležitosti k „tréninku“
- neupozorňovat na žáka, nestavět ho do centra pozornosti ve třídě – práce se třídou 😊
- práce ve skupinkách – mezi dobrými přáteli 😊 - eliminace pocitu osamělosti
- spolupráce se spolužáky i v prostředí mimo třídu
- participace na komunikaci ve třídě – zašeptat odpověď do ucha spolužáka
- na případný verbální projev žáka reagovat zcela běžným způsobem
- podpůrné neverbální reakce i z naší strany – vizuální zpětná vazba 😊

Výběr z doporučení – k diskusi – žák ZŠ

- zohledňovat obtíže při psaní pramenící z možné nedostatečné zpětné sluchové vazby
- nestresovat žáka snahou o hlasité čtení před třídou
- rozvíjet vnitřní řeč, porozumění řeči i čtenému textu
- podtržení, zakroužkování informací – odpověď

Výběr z doporučení – k diskusi – žák ZŠ

- podpora sebevědomí snižuje úzkost
- posilovat kladné sebehodnocení žáka tím, že dostane možnost vyniknout v oblastech nevyžadujících verbální projev – kresba, psaní, tvoření z keramické dílny, práce se stavebnicí apod.
- sdílení zážitků, informací – email, sešit, „prostředník“

Výběr z doporučení – k diskusi – žák ZŠ

- při komunikaci používat slovní stereotypy – standardně užívané formulace, které se během komunikačních situací opakují a které poskytují žákovi s mutismem prostor pro adaptaci
- respektovat individuální tempo vlastní terapie mutismu
- spolupráce s logopedem + dalšími zainteresovanými osobami

Informace z pohledu pedagoga

- Identifikace obtíží dítěte v komunikaci – zdroje informací
- Aplikované strategie – motivace ke komunikaci
  - časový rozsah x výsledky
- Komunikace se spolužáky, školním personálem
  - ano x ne x občas x nevím
- Detaily o komunikaci dítěte
  - osoby/situace, kdy se verbální komunikace daří

Informace z pohledu pedagoga

- Zvládání dalších situací/činností/rutiny
  - jídlo, toaleta (podpůrné strategie)
- Formy komunikace, které dítě užívá v interakci s ostatními
  - oční kontakt, gesta, symbol
- Průběh situace, pokud je dítě zařazeno do větší skupiny spolužáků
- Aplikované postupy podpory
  - (personální, materiální – symboly)
- Silné stránky dítěte
  - školní a sociální dovednosti
- Výběr oblastí, které je třeba v rámci výuky rozvíjet
  - školní a sociální dovednosti
- Zájmy dítěte 😊

Informace z pohledu pedagoga

- Postoj dítěte k:
  - zadaným úkolům, výuce
  - volnočasovým aktivitám a hrám
  - vrstevníkům
  - zaměstnancům školy
- Doporučení pro ostatní – předání zkušeností – „co se ne/osvědčilo“
- Další důležité informace

Informace z pohledu rodiče

- Obavy rodiče, časový rozsah
- Průběh raného vývoje dítěte
- Komunikace v domácím prostředí
  - Komunikační partneři – rozdíly v navazování a realizaci interakce
  - Komunikace s jinými dětmi, osobami mimo školní prostředí

- Doporučení pro podporu v denní rutině
- Obtíže v komunikaci v rodině – anamnestické údaje
- Další jazyky užívané v domácím prostředí
- Další užitečné informace – doporučení

Fáze „komunikační jistoty“

- Dítě nekomunikuje, ani se „neúčastní“
- Dítě spolupracuje, ale komunikace je limitovaná
- Dítě komunikuje neverbálními prostředky
- Dítě využívá zvukových prostředků, např. směje se, vokalizuje
- Dítě mluví „na doslech“ komunikačního partnera, ale ne přímo na něj
- Dítě používá izolovaná slova s určitými osobami
- Dítě užívá souvislý projev s určitými osobami
- Dítě komunikuje se širší skupinou osob
- Dítěti se daří komunikovat v širším spektru prostředí/situací
- Dítě komunikuje volně – osoby/prostředí/situace 😊

Zdroje

- BENDO VÁ, P. (2011). Dítě s narušenou komunikační schopností ve škole. Praha: Grada.
- HARTMANN, B., LANGE, M. Mutismus v dětství, mládí a dospělosti: Rádce pro rodinné příslušníky, postižené, terapeuty a pedagogy. 1. vydání. Praha: Triton, 2008.
- KLENKOVÁ, J. (2006). Logopedie. Praha: Grada.